

Wat wordt het thema van de Spaanse verkiezingen: de woningcrisis of de immigratie?

Posted on 17 november 2026 by Joost Schepel

De komende parlementsverkiezingen in Spanje zijn niet alleen van belang voor Spanje, maar ook voor de EU en Nederland. Aan de vooravond van de campagne voor deze belangrijke verkiezingen die op 29 november plaatsvinden leeft het land in gespannen afwachting. Die spanning wordt gesymboliseerd door de twee bovenstaande beelden: het tentenkamp op de centrale Plaza del Sol in Madrid (links) en de talloze Spaanse vlaggen aan de huizen in de Spaanse enclave Ceuta (rechts).

Onbetaalbare woningmarkt

Begin oktober besloot premier Pedro Sánchez tot vervroegde verkiezingen, nadat twee woningdecreten door een meerderheid van het parlement waren weggestemd.

Sánchez leidt een minderheidsregering van zijn eigen partij, de socialistische PSOE

(121 zetels), en de verzamelfractie van de linksradicale Sumar (31 zetels). Voor meerderheden in het 350 leden tellende parlement heeft hij gedoogsteun nodig van de regionale en separatistische partijen en die kreeg hij tot nu toe steeds.

Maar bij deze woningdecreten stemden de conservatieve Partido Popular (137 zetels), het rechtsere VOX (33 zetels) en ook de Catalaanse separatisten van Junts (7 zetels) tegen.

Dit leidde tot grote woede en massale protesten over de onbetaalbare woningmarkt, vooral in de grote steden. Sánchez besloot deze maatschappelijke verontwaardiging electoraal te benutten en hoopt nu met deze verkiezingen op een groter mandaat.

De koop- en huurprijzen van huizen zijn in Spanje de afgelopen jaren hard gestegen. Door een aantal factoren (expats betalen hogere prijzen; sinds de woningcrisis van 2008 verlenen banken nog slechts een hypotheek bij een vast arbeidscontract en als 20% eigen geld wordt meegebracht en jongeren hebben vaak tijdelijke arbeidscontracten) wonen veel jongeren noodgedwongen tot na hun dertigste nog thuis bij hun ouders.

Sánchez wil meer regulering van de woningmarkt en prijsplafonds. De rechtsere partijen willen meer deregulering, fiscale voordelen, massaal bijbouwen en het aanpakken van krakers.

Om beurten

Het politieke landschap wordt in Spanje sinds het einde van de dictatuur van Franco beheerst door twee machtsblokken, enerzijds de socialistische PSOE en anderzijds de conservatieve Partido Popular, die om beurten regeerden:
1982-1996 Felipe Gonzalez (PSOE)

1996-2004 José Maria Aznar (PP)

2004-2011 José Luis Zapatero (PSOE)

2011-2018 Mariano Rajoy (PP)

2018-2026 Pedro Sánchez (PSOE).

Vooral de machtswisseling in 2018 was interessant. Die vond zonder parlementsverkiezingen plaats. Sánchez wist alle regionale en separatistische partijen achter zich te verenigen en diende een motie van wantrouwen in tegen de met corruptieschandalen beladen regering van Rajoy en werd daarmee meteen premier.

Onvermurwbaar

Sánchez is een charismatisch figuur (hij wordt met zijn 1,90 m lengte, zijn strakke pakken en fitte uitstraling el Guapo, de knappe, genoemd), een politiek overlever en een meester-onderhandelaar.

In 2016 verkeerde Spanje in een diepe politieke crisis na twee parlementsverkiezingen die geen duidelijke meerderheid opleverden. Sánchez was toen ook al partijleider van PSOE en weigerde categorisch om de conservatieve minderheidsregering van Rajoy aan een meerderheid te helpen via een onthouding van stemmen. Zijn onvermurwbare houding (‘no es no’ – ‘nee is nee’) blokkeerde de regeringsformatie. De PSOE-partijbonzen vonden dat het land toch geregeerd moest worden en zetten Sánchez af als partijleider en zo kon Rajoy nog twee jaar door als premier.

Sánchez reisde daarna met eigen auto het hele land door om de partijafdelingen van zijn gelijk te overtuigen, waarna hij in 2018 als partijleider werd herkozen en meteen doorstootte naar het premierschap.

In het algemene straatbeeld is nog niets van de verkiezingen te merken, Madrid is als altijd een levendige en drukke stad.

Het is wettelijk voorgeschreven dat de verkiezingscampagne in Spanje 14 dagen duurt, deze begint op de vrijdag 15 dagen voor de verkiezingen (= 13 november) en eindigt op de vrijdag voor de verkiezingen (= 27 november), zaterdag is de dag van reflectie en zondag 29 november zijn de verkiezingen.

De enige uitzondering is de centrale Plaza del Sol, waar sinds de eerste protesten over de woningmarkt een compleet tentenkamp is ingericht en dat waarschijnlijk tenminste tot de verkiezingen zal blijven bestaan als extra drukmiddel op de publieke opinie.

Ceuta

De Spaanse enclave Ceuta (80.000 inwoners) op het Afrikaanse vasteland tegenover Gibraltar is een mooie stad. Op 31 juli werd Ceuta overlopen door ongeveer 70.000 meest Marokkaanse jongeren. Binnen enkele dagen gingen de meesten van hen weer terug naar Marokko. Maar sindsdien verblijven nog ongeveer 15.000 van hen op straat in de enclave in de hoop op asiel. Ze worden door het Rode Kruis van voedsel voorzien.

Wij waren er getuige van dat met de ferry van Algeciras naar Ceuta een vers contingent politietroepen naar de enclave werd gebracht. In het centrum is heel veel politie op de been en bestaat geen gevoel van onveiligheid. Navraag leerde dat dat niet geldt voor de buitenwijken.

Autonome stad

's Ochtends om 6 uur worden we in onze hotelkamer gewekt door meeuwengeluiden en de met luidspreker versterkte oproep vanuit een nabijgelegen moskee tot gebed ('Allah is groot'). Dat verwacht je eerder aan de andere kant van de grens met Marokko.

De bevolking van Ceuta bestaat voor ongeveer 50% uit (van oorsprong Marokkaanse) moslims en deze bevolkingsgroep groeit sterker dan de van oorsprong Spaanse bevolking. Desondanks heerst in Ceuta een brede consensus over de Spaanse status.

Ceuta is een 'ciudad autónoma (autonome stad) en heeft een eigen lokaal bestuur dat direct onder de Spaanse overheid valt.

Sánchez uitgefloten

Marokko claimt de soevereiniteit over Ceuta, omdat het de stad als bezet Marokkaans grondgebied beschouwt. Spanje weigert hierover te onderhandelen en wijst erop dat de stad al meer dan 4 eeuwen (sinds 1580) onafgebroken Spaans bezit is geweest – lang voordat de moderne staat Marokko bestond. Maar in Ceuta overheerst de angst voor deze onvoorspelbare buurman, die naar believen de sluizen kan openzetten.

Overal hangen aan de huizen en op balkons Spaanse en Ceutaanse vlaggen en leuzen als ‘Ceuta no se vende, Ceuta se defiende’ – Ceuta is niet te koop, Ceuta verdedigt zich. Om 1 uur ’s middags klinkt uit het regeringsgebouw het Spaanse volkslied, gevolgd door applaus van het terraspubliek aan de overkant.

Sinds 2001 is Juan Jesús Viva van de lokale Partido Popular regeringsleider en burgemeester-president van Ceuta. In ieder geval in Ceuta ligt het sentiment meer bij rechtse partijen dan bij premier Sánchez die bij zijn bezoek aan de enclave werd uitgescholden en uitgefloten.

De ambivalente houding van Sánchez ten aanzien van immigratie zou hem wel eens kunnen opbreken. Hij wilde ongeveer 500.000 ongedocumenteerde migranten een legale verblijfsstatus geven, maar had klaarblijkelijk het probleem onderschat. Tegen het einde van de aanmeldperiode (juni 2026) hadden 1,27 miljoen migranten zonder papieren (meer dan het dubbele van het verwachte aantal) een aanvraag ingediend voor een legale status.

Daarbij komt dat wekelijks rond 3000 asielzoekers van het Afrikaanse continent landen op het Canarische eiland El Hierro (daarnaast nog 1000-1500 op de andere Canarische eilanden), die probleemloos naar het Spaanse vasteland worden gevlogen en van daaruit vrij zijn zich overal in de EU te bewegen. Vroegere, rechtsere regeringen wisten door afspraken met Afrikaanse kuststaten deze toestroom te beteugelen.

Spaanse bevolking krimpt

De vraag is wat het overwegende kernthema in de verkiezingscampagne gaat worden. Sánchez hoopt dat dat de woningcrisis zal zijn en dat zijn aanpak daarvan een grote groep linkse kiezers naar de stembus zal lokken. Of die aanpak echt tot het gewenste resultaat (meer aanbod van huurwoningen voor een redelijke prijs) zal leiden is overigens een open vraag. Uit de gegevens van de huizensite Idealista bleek dat in één maand na het indienen van de woningdecreten van Sánchez 19 procent van het huuraanbod op de site was gedaald, iets vergelijkbaars met wat in Nederland met de wet betaalbare huur en de wet vaste huurcontracten van Hugo de Jonge is gebeurd.

Ook kan het linkse kiezers niet helemaal zijn ontgaan dat een deel van de woningcrisis wordt veroorzaakt door de immigratie. De oorspronkelijk Spaanse

bevolking krimpt al jarenlang. De bevolkingsgroei in Spanje komt uitsluitend op het conto van immigratie.

In de verkiezingscampagne zal ongetwijfeld – zoals gebruikelijk – weer flink met modder worden gegooid. Sánchez ligt ook onder vuur vanwege een corruptieonderzoek tegen zijn echtgenote, dat hijzelf afdoet als politiek gemotiveerd.

Joost Schepel *woont al meer dan 25 jaar in Spanje.*

Wynia's Week *brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per week,* ***156 keer per jaar****, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk. Doet u (weer) mee? Hartelijk dank!*